

Bogoslovska kronika.

Svjedočanstvo iz 6. stolj. za nepogrešivost papinu. Crkveni oci ne zovu doduše papu nepogrešivim (infallibilis), ali prem oni ne rabe taj izraz, to jasno drugim riječima i činima tu prednost pape priznavaju.

No sada je neki armenski teolog poslao P. Hurteru list, iz kojega proizlazi, da se na istoku već u 6. stoljeću rabio izraz „nepogrešiv“ (infallibilis) za sv. oca papu, a pošto je to skupocjen prinos za dokaz iz tradicije s obzirom na dogmu o papinoj nepogrešivosti, to ću ga ovdje saopćiti (cf. Zeitschrift für kathol. Theologie 1910. str. 219). „Habemus Armeni quendam Epistolam Iohannis hierosolymitanorum episcopi (572/3. 592/3) ad Abatem Albanorum catholicum, jam saeculo VI. ex graeca in armenam translata lingua, et anno 1896. ex Karapet Vardapet (Etchmiatzin) in lucem editam, cuius deest gr. aut lat. textus, quae tamen, de doctrina quoque infallibilitatis rom. Pontificis clarissimam facit mentionem docetque perspicue (p. 7). „Nos tamen, sancta scil. Ecclesia, dominicam habemus vocem, quae dixit Petro, Apostolorum capiti, dans ei Primatum fidei firmitatis ecclesiarum: Tu es Petrus (armen. vem) et super hanc petram (vem) aedificabo Ecclesiam meam, et portae (inferni) non praevallebunt adversus eam (Matth. 16, 18), cui et claves coeli et terrae dedit, Petro; cuius fidem ad hoc usque tempus sequentes discipuli eius et doctores catholicae Ecclesiae alligant atque solvunt, malos alligant et solvunt a vinculo agentes poenitentiam, in principiis vero sanctae et primae et venerabilis Sedis eius successores sani in fide, infallibiles secundum dominicam vocem, (armen.

ansyal, an=in, syal aut syalakan = fallibilis'. Genuinitas Epistolae in dubium vocari nequit, neque existit contradictio quaedam chronologica, ut in Praefatione satis probat Editor (schismaticus)“.

Biblijski zavod u Rimu. U tom novom zavodu, koji se je provizorno smjestio u „Collegium Leonianum“, započela su predavanja 5. XI. 1909. Konim u „Kat. Listu“ (br. 43. 1909.) spomenutim profesorima nadošao je i glasnoviti P. Ehrle, koji će predavati o palaeografiji. U tom se kolegu nalazi muzej i biblioteka biblijskog instituta, koja je na najmodernije uredjena. U toj će biblioteci biti izloženo za čitanje 240 časopisa, koji služe biblijskim ili srodnim granama znanosti. Odmah se je odazvao lijepi broj slušatelja — imade ih 116. Od tih imade 1 Hrvat, 36 Talijana, 24 Franceza, 13 Nijemaca, 10 Španjolaca, 8 Belgijanaca, 5 Holandeza, 4 Austrijanaca, 3 Sjever. Amerikanca, 2 Armenca, 2 Irlandeza, 2 iz Kanade, 2 Meksikanca, 1 Brazilijanac, 1 Luksenburžanin, 1 Maronit, 1 Poljak i 1 Urugvajac. Biblijski institut izdaje i svoj list pod naslovom „Acta Pontificii instituti biblici (Nuntia de Rebus instituti)“, koji izlazi kod M. Bretschneidera u Rimu (Via del Tritone), pojedini brojevi stoje 20 cent. Ista će knjižara i ostale publikacije bibl. instituta izdavati.

Apologetika na „Institut catholique“ u Parizu. Na katol. institutu u Parizu drže se svake godine redovita apologetička predavanja, kod kojih se osobito obaziru na savremena relig. pitanja. Predavanja su za sveučilištarce i za ostalu inteligentnu publiku.

U programu za god. 1909.—1910. nalazimo nekoliko zanimivih i savre-

menih predavanja. Tako će Gaudeau predavati od 8. studena 1909. do 17. siječnja 1910. svaki ponedjeljak u 5 sati po podne o racionalnoj kritici savremenih bezvjerskih morala, a Mangenot od 11. travnja 1909. do 13. lipnja 1910. o sinoptičkim evanđeljima. Utorkom u 5 sati po podne počam od 9./XI. kroz tri mjeseca, predavati će Constant o početku protest. reforme u Engleskoj, Eduard VI., a od veljače Paquier: Dogmatičke kontroverze u XVII. stoljeću i protestantizam, a od svibnja Pisani: Crkva u Parizu za revolucije 1796.—1802. Četvrtkom kroz cijelu godinu predaje Lebreton o poganstvu i kršćanstvu u IV. stoljeću; isto tako u petak Boxler: o vjeri Grka. U korizmi o. g. predavati će Lamarzelle: Savremeni socijalni problemi. Osim toga svake srijede biti će razne konferencije.

Znanstvena katol. literatura u Japanu. P. Drouart de Lezey misijonar u Tokiju nakanio je upoznati Japance znanstveno-popularnim djelima najboljih katol. učenjaka o gorućim pitanjima sadašnjosti. Stoga je godine 1909. počeo izdavati takova djela. Do sada su izašle već tri knjige i to: *Svrhovnost u svijetu* od glasovitog pariškog geologa Lapparent-a, zatim od dr. Subled-a: *Razum i mozak*; *Moderni transformizam* od Ch. Kirwana. Te su brošure izašle u lijepoj opremi u japanskom prijevodu. Pojedine su brošure bile izdane u 12.000 otisaka, a u roku od dva mjeseca bile su sve raspodane; 17—18 poganskih listova po-hvalno se izrazilo o tim brošurama.

Natječaj za nagradu Lackenbacherove zaklade. Najbolju biblijsku radnju, koja radi o „Jenseitsvorstellungen im Buche der Psalmen“ nagraditi će bečka univerza iz Lackenbacherove zaklade sa 800 kruna. Radnja, koja imade biti providjena alfabetskim stvarnim registrom i sa točnim sadržajem upotrebljene literature, imade se do 16. svibnja 1911. priposlati na dekanat teološkog fakulteta u Beču. Natječati se može svaki rimo-katol. svećenik u Austro-Ugarskoj, osim sveuč. profesora. Daljne uvjete vidi: *Zeitschrift für kath. Theologie* 1909. str. 196.

Katolička literatura na ruskom jeziku. U zadnjim dvjema godinama počela se lijepo razvijati katol. ruska li-

teratura. Osobito valja spomenuti kat. časopis „Věra i Žizn“, koji izlazi u Petrogradu svaki mjesec te imade već preko 4000 pretplatnika. Taj časopis izdaje popularne brošure na ruskom jeziku. Prvi svezak obradjuje životopis biskupa Kettelera. — Zatim od J. Zabužnija: „V zaščitu věry“ (Petrograd 1908., str. 267), to je apologija katol. Crkve pisana ne ruskom jeziku. Ta se apologija obazire na ruske prilike pa stoga riješava prigovore pravoslavnih protiv katol. Crkve. Knjiga je pisana mirnim tonom, te jasnim slogom. Pisac se uvijek pozivlje na rusku bogosl. literaturu.

Luvenska novoskolastička škola*. Postanak luv. novoskol. škole. Iza enciklike „Aeterni Patris“ od god. 1879. počele su se u romanskim zemljama opet gojiti tomističke nauke. Rimska su sveučilišta bila kao središte tomu pokretu. Leo XIII. htjede da i izvan Rima otvori jedan novi centar za skolastiku, stoga se o božiću god. 1880. obrati breveom na belgijske biskupe s pozivom, da na katol. sveučilištu u Louvainu, koje oni uzdržavaju, podignu posebnu stolicu za tomističku filozofiju. Belgijski episkopat primi s oduševljenjem poziv Leona XIII i već god. 1882. bila je ta stolica ustrojena i povjerena dru. Mercieru. Od tada je Mercier organizator i duhovna glava te nove škole, koja se sama zove „luvenska novoskolastička škola“.

Kroz 8 godina — dakle do godine 1890. predavao je sam Mercier po dva sata na tjeđan pojedine grane iz filozofije, a jedan sat na tjeđan bio je određen za diskusiju. God. 1888. upravio je Leon XIII. novi breve na kardinala Goossensa iz Mechelna, u kojem izrazuje želju, da bi se podigao samostalan institut za tomističku filozofiju. Pošto su se protivile tomu planu financijalne poteškoće, sam je Leo XIII. položio u tu svrhu 150.000 franaka. Iza toga bude naskoro taj novi zavod otvoren.

Na generalnoj skupštini belgijskih katolika u Mechelnu god. 1891. izložio je već Mercier kao predsjednik od „Institut supérieur de Philosophie“ principe svoje organizacije.

* Uzeto iz „Theologie und Glaube“ 1910. str. 14—28.

Ovaj „Institut supérieur de Philosophie“ zauzimalje na luvensk. sveučilištu mjesto posebnoga fakulteta te imade svojega posebnoga dekana. God. 1894. breveom od 14. ožujka podijelio je Leo XIII. toj mladoj školi pravo promocije na razne akademske graduse. Time je izvanja organizacija tog instituta dovršena.

Organizacija luvenske škole. Nutarnju je organizaciju luv. škole proveo tadnji njegov predsjednik, a sada kardinal Mercier.

Cijela je filozofska obuka razdijeljena na tri godine. Imade općenitih i posebnih tečajeva. Predmetom općenitih tečajeva je sveukupna filozofija sv. Tome, povjest filozofije i prirodne znanosti u koliko su u neposrednom savezu sa filozofijom. Općeniti su tečajji oblatni za sve slušatelje filozofije.

Specijalni tečajevi dijele se u dvije sekcije. Prva sekcija obuhvaća višu matematiku, prirodne znanosti kao pomoćne znanosti za filozofiju, u koliko već nisu predmetom opć. tečajeva; a druga se proteže na državne i socijalne znanosti.

Činjenice do kojih opažanjem dolazimo jesu tvar, život i čudorednost i prema tome se filozofija djeli u kosmologiju, psihologiju i etiku -- pred njima ide logika, opć. metafizika i teodiceja, a polag njih povjest filozofije.

Poredjaj filozofskih disciplina s odgovarajućim pomoćnim znanostima je takav, da su prve uvijek kao kruna i sinteza drugih. Kosmologija ili filozofija materije se obradjuje u savezu sa fizikom, kemijom, mineralogijom, kristalografijom i višom matematikom; psihologija ili filozofija života u savezu sa općom biologijom, embriologijom, anatomijom, fiziologijom i psiho-fiziologijom, botanikom i zoologijom; etika ili filozofija čudorednoga djelovanja u savezu sa naravnim, privatnim i državnim pravom.

Uz teoretske struke, koje se predavaju kroz tri godine i koje se nadopunjuju redovitim konferencama o katoič. dogmi, o velikim filozofima sadašnjosti, kriminalnom antropologijom, filozofijom povjesti, sociologijom, postoji i praktikum t. j. laboratoriji za kemiju i psiho-fiziologiju, vježbe u seminarima za povjest filozofije srednjega vijeka te socijalno-

filozofske sjednice. U ovima se uvdaju slušatelji pod vodstvom stručnoga profesora, kako se praktički znanstveno radi, uče poznavati metode istraživanja i sredstva za znanstveni rad te se vježbaju u samostalnim monografičkim raspravama.

Uz filozofska predavanja uvedene su dispute i to dva puta na tjedan, za koje su unapred određene teze, defendent i oponent a osim toga se i kod samih predavanja češće vode diskusije.

Slušateljima stoji osim spomenutih laboratorija na raspolaganje biblioteka i dvorana za čitanje kao i vrlo opširan bibliografski cedulajni katalog sa imenim i stvarnim registrom, koji sadržaje sve publikacije barem od god. 1895.

Osim oficijelnog učevnog zavoda postoji filozofski savez nekadašnjih slušatelja, koji su polazili institut supérieur, sa mjesečnim predavanjima, koji izdaje časopis „Revue Néo-Scholastique“ i društvo učenika filozofije (Société philosophique des étudiants), koje se dijeli u dva odsjeka, u filozofski i nacionalno-ekonomski. U svakom je odsjeku po jedna sjednica na tjedan pod predsjedanjem profesora, u kojima se drže predavanja bilo od samih članova bilo od izvanjih govornika, a iza predavanja slijedi diskusija.

Godine 1891. bude utemeljen Extension universitaire Catholique, koji imade zadaću proširiti interes za kršč. filozofiju u širokim krugovima inteligencije. To se postižava javnim predavanjima. Profesori ili nekadašnji slušatelji instituta ili drugi učenjaci drže u raznim gradovima Belgije po jedno ili više predavanja iz svih grana filozofije, prirodnih znanosti, sociologije, povjesti i umjetnosti. Taj je „Extension universitaire catholique“ postigao do sada već vrlo lijepih uspjeha.

God. 1894. bude utemeljena biblioteka, u kojoj se nalaze sve znanstvene publikacije profesorâ kao i sadanjih i nekadanjih slušatelja instituta. Ona sadržaje po zadnjem katalogu od 1908. upravo sto publikacija.

Najznamenitije djelo zavoda je „Cours de Philosophie“, koji se sastoji iz osam djela: logika, opća metafizika, psihologija (2 sveska), op-

ćenita i posebna kriteriologija, povjest filozofije srednjega vijeka, kosmologija i estetika. Prvih pet djela je od Merciera, ostala od Wulfa i Nysa. Većina tih djela prevedeno je na razne evropske jezike. Osim toga imade compendium filozofije izdan od sviju profesora u dva sveska, koji je izišao prvi put god. 1906. Osobito je spomena vrijedno Wulfovo djelo: *Introduction à la Philosophie Néo-scolastique*, koje vrsno orientira o biti skolastike u opće, i o nastojanjima nove škole luvenske napose. K tome dolazi zbirba „Studijska i tekstova“ k belgijskim filozofima.

Od velike je vrijednosti časopis: *Revue Néo-Scolastique*, koji izlazi svake četvrt godine te sadržaje dulje rasprave, razne vijesti iz filozofije, *Bulletin de l'Institut de Philosophie* i mnogobrojne recenzije. U svakom broju označena je cjelokupna filozofska literatura dotične četvrti godine. Osim toga izdaje Institut dva mjesečnika: *Revue sociale catholique* i *Revue catholique de droit*.

Filozofsko stanovište luvenske škole. Čini se da glavne bitne oznake te nove škole nastoje u ovim trim stavkama. 1. Principijelna samostalnost filozofije spram teologije. To nova škola osobito naglašuje. Filozofija imade svoj formalni objekat, svoje principe i svoju metodu pa je kao takova u sebi potpuna znanost. 2. Treba ušćuvati svezu sa prošlošću a opet se valja priključiti savremenom specijalnom znanju, i to na temelju samostalne njege filozofskih pomoćnih znanosti kao i time da se specijalnim znanostima okoristi filozofija; ili, kako

Mercier kaže, treba harmonički spojiti analizu i sintezu. Ta se stavka temelji na riječima Leona XIII. „vetera novis augere“. Oba su elementa izražena u oznaci „neoskolastika“ 3. Historički smisao, koji se izražuje u shvatanju pojedinih problema kao i u njezi povjesti filozofije kao specijalne znanosti.

Veliko je to i lijepo djelo. A kada će se kod nas bar približno što slična ostvariti? Ili zar još nije vrijeme zato? Nekaki početak imademo u „Leonovom društvu“. Vrijeme je da počnemo u tom pogledu ozbiljno misliti i raditi, jer se krivi filozofski nazori sve više šire. Razmišljajmo o tom!

Novosti. Batiffolova vrsna knjiga: *L'Église naissante et le catholicisme*, koja je bila ocjenjena u Prilogu Katol. lista br. 45. na str. 94. izaći će doskora u njemačkom prijevodu pod naslovom „*Urkirche und Katholicismus*“.

Tijekom godine 1910. izdati će Mausbach i Esser apologetiku, koja će biti pisana za inteligentne laike. Naslov će biti toj apologetici: *Religion, Christentum, Kirche. Eine Apologetik für gebildete Laien*. Opsezati će dva sveska a stajati će 12 M., izaći će kod Kösele, Kempten u München. Mausbach i Esser su učenjaci na glasu, pa se imademo zaista nečemu solidnomu nadati.

Nedavno je izišao treći dio k poznatim *Schutz- und Trutzwaffen im Kampfe gegen Unglauben und Irrglauben* od P. Nilkesa kod Butzon i Beckera, Kevelaar, imade 144 stranica, te stoji 60 Pf. — sva tri dijela zajedno vezana (str. 432) stoje 3 M.

